

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Ποια, τί και πώς είναι η σεξουαλικότητα των ανθρώπων με αναπηρίες

της *Linda R. Mona, M.A.*

Μετάφραση: Άννα Μανουδάκη.

Διόρθωση: Μαίρη Ζέη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένας άνθρωπος με αναπηρία που έχει σεξουαλική δραστηριότητα αποτελεί μια εικόνα όχι και τόσο αποδεκτή από την επικρατούσα τάση της κοινωνίας. Κι όμως, αν κάποιος γεννηθεί με σωματική αναπηρία ή την αποκτήσει κατά τη διάρκεια της ζωής του/της, η σεξουαλικότητα είναι ένα από τα πιο σοβαρά θέματα που τον/την απασχολούν για την ύπαρξή του.

Πώς είναι να θέλεις να αισθάνεσαι το ίδιο σεξουαλικά ελκυστικός, χωρίς καμία διαφορά μεταξύ αρτιμελών και αναπήρων; Γιατί πρέπει αυτό το θέμα να είναι περισσότερο σοβαρό για τους ανθρώπους με αναπηρίες, παρά για τους αρτιμελείς; Οι απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα είναι πραγματικά απλές: αν και η σεξουαλική έλξη και έκφραση δεν είναι, ίσως, παράγοντες μεγαλύτερης σπουδαιότητας για τους ανθρώπους με αναπηρίες συγκριτικά με τους αρτιμελείς, όμως, συνολικά, αποτελούν μια διαφορετική εμπειρία. Οι άνθρωποι με αναπηρίες δεν είναι απλά μια διαφορετική εκδοχή των αρτιμελών. Αντίθετα, ανήκουν σε μια κοινωνία ατόμων με μοναδική κουλτούρα που συμπληρώνεται με κοινωνικές προσδοκίες διαφορετικές από εκείνες των αρτιμελών. Αυτές οι διαφορές γίνονται περισσότερο αντιληπτές στα κοινωνικά πρότυπα και τη συμπεριφορά, και περιλαμβάνουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις που αφορούν στη σεξουαλικότητα αυτής της ομάδας.

Με μεγαλύτερη σαφήνεια θα λέγαμε ότι αυτές οι διαφορές δεν βασίζονται μόνο στις διαφορές της ανθρώπινης φύσης ή των ανθρώπινων συναισθημάτων, αλλά βρίσκονται στη σφαίρα του τι θεωρείται σεξουαλικά επιθυμητό.

Η αναπηρία έχει θεωρηθεί γενικά από ακαδημαϊκούς, γιατρούς και την κοινωνία, σε μεγάλο βαθμό, ως κάτι έμφυτο αρνητικό. Ενώ, μερικές φορές, το να ζεις με μια αναπηρία είναι δύσκολο, αρχιτεκτονικά προβληματικό και αιτία κοινωνικής απομόνωσης, η ιδιότητα της αναπηρίας από μόνη της δεν έχει καμία αξία.

Συγκεκριμένα, η φυσική αναπηρία δεν είναι θετική ή αρνητική, είναι απλά μια κατάσταση που βρίσκεσαι στον κόσμο, όπως το φύλο, η φυλή ή η εθνικότητα. Οι αρνητικές καταστάσεις ξεκινούν, κυρίως, από το γεγονός ότι ο φυσικός κόσμος και τα κοινωνικά πρότυπα δημιουργήθηκαν, χωρίς να ληφθούν υπόψη οι άνθρωποι με αναπηρίες. Γι' αυτό, έχοντας κατά νου το δεδομένο ότι είναι δύσκολο να ζεις σε ένα περιβάλλον σαν αυτό και να λειτουργείς κάτω από κοινωνικά πρότυπα που δεν περιλαμβάνουν ανθρώπους με αναπηρίες, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι οι άνθρωποι αυτοί θεωρούνται παγεροί ή έξαλλοι με τον κόσμο.

Ναι, λαμβάνοντας υπόψη μας το θέμα ότι ο κόσμος μπορεί να φαίνεται εχθρικός σε αυτή την κοινότητα, δεν είναι άξιο απορίας το γιατί προκαλούνται αρνητικά συναισθήματα. Οπότε, δεν είναι η αναπηρία η ίδια υπεύθυνη για την πρόκληση αυτών των συναισθημάτων θυμού ή απογοήτευσης, αλλά ο περιβάλλον κοινωνικός, φυσικός και πολιτικός κόσμος.

Αρνητικές παρουσιάσεις των ανθρώπων με αναπηρίες οργιάζουν στα ΜΜΕ, δηλαδή στην τηλεόραση, στον κινηματογράφο, στον έντυπο τύπο και στο ραδιόφωνο. Κατά κύριο λόγο, οι άνθρωποι με αναπηρίες είναι σκιαγραφημένοι ως άτομα που επιδοκιμάζουν την άποψη του «θανάτου πριν την αναπηρία».

Επιπλέον, η σεξουαλικότητα των ανθρώπων με αναπηρίες παρουσιάζεται με ένα από τους δύο τρόπους: είτε εμφανίζονται ως υπερβολικά ικανοί εραστές που εστιάζουν όλη την προσοχή τους στο σύντροφό τους, χωρίς να αγνοούν, όμως, και τα δικά τους σεξουαλικά αισθήματα και επιθυμίες είτε ως πολύ θλιμμένοι και πικρόχολοι, οι οποίοι «πιπιλάνε» την περίφημη φράση: «Είμαι μισός άνδρας/γυναίκα τώρα που είμαι ανάπηρος».

Αυτές οι εικόνες απέρρευσαν, ολοφάνερα, από την κοινωνία και επηρέασαν τη δημιουργία της αντίληψης που επικρατεί για το πώς αισθάνονται και πώς εκφράζουν τη σεξουαλικότητά τους οι άνθρωποι με αναπηρίες. Αν και αυτός ο τύπος της προβολής της σεξουαλικότητας και της αναπηρίας από τα ΜΜΕ έχει αλλάξει τα τελευταία χρόνια με κάποιους συγγραφείς και διευθυντές εμπειρους σε θέματα σχετικά με την αναπηρία (συν του ότι περισσότεροι ανάπηροι ηθοποιοί έχουν ενσαρκώσει ρόλους ανθρώπων με αναπηρίες), μερικές αρνητικές εικόνες μπορεί ακόμη να παρουσιάζονται από την τηλεόραση στην κύρια ζώνη και σε κινηματογραφικές ταινίες μεγάλου μήκους.

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Η σεξουαλικότητα των ανθρώπων με αναπηρίες έχει γίνει βασικό θέμα έρευνας και από ψυχολόγους και από γιατρούς τα τελευταία 25 χρόνια. Παρόλα αυτά, είναι ένα ζήτημα που σπάνια αναφέρεται σε καθημερινές κοινωνικές συζητήσεις κι επιπλέον, συχνά παραλείπεται από βιβλία και διαλέξεις που εστιάζονται στην ανθρώπινη σεξουαλικότητα. Γιατί συμβαίνει αυτό;

Κατά κύριο λόγο, βασίζεται στο γεγονός ότι, ιστορικά, οι άνθρωποι με αναπηρίες έχουν θεωρηθεί από τους ασκούντες την ιατρική και από την κοινωνία «τέρατα», που δεν ταιριάζουν στην κατηγορία των ανθρώπινων όντων.

Αρκετά ενδιαφέρουσα είναι μια κοινή ερώτηση που απευθύνεται σε ανθρώπους με αναπηρίες: «Μπορείς να κάνεις σεξ;» Η ρίζα αυτής της ερώτησης βασίζεται στη «μη ανθρώπινη» θεωρία που περιγράφεται παραπάνω. Τα ανθρώπινα όντα γεννιούνται με σεξουαλικές ορμές και πεθαίνουν με αυτές ανεξάρτητα από τη φυλή, την εθνικότητα, το σεξουαλικό προσανατολισμό και την κατάσταση της αναπηρίας.

Ενώ, αυτές οι άλλες μειονοτικές ομάδες, ίσως, χλευάζονται ή ερωτώνται για τα σεξουαλικά στυλ ή την έκφραση και τις ιδιαίτερες σεξουαλικές πρακτικές της ομάδας τους, η διαδικασία αυτή προχωρά ένα βήμα παραπέρα για τους ανθρώπους με αναπηρίες. Που σημαίνει ότι η πραγματική ερώτηση είναι ουσιαστικά: «Είσαι αρκετά άνθρωπος για να έχεις σεξ;» Αυτή η ερώτηση σαφώς δεν εννοεί «πώς το κάνεις», αλλά εκφράζει μάλλον την απορία για την ικανότητα εκτέλεσης σεξουαλικής συμπεριφοράς που θεωρείται πρόποσα μόνο για το πρότυπο και την ιδιότητα των αρτιμελών.

Μια άλλη εξήγηση για την ερώτηση «μπορείς να έχεις σεξ;» είναι ότι ο κόσμος αναρωτιέται, αν οι άνθρωποι με αναπηρίες είναι ικανοί να έχουν συνουσία πέους-

κόλπου, παρόμοια με αυτή των ετεροφυλόφιλων αρτιμελών. Για άλλη μια φορά, το ερώτημα παραμένει: «Πόσο, πραγματικά, διαφορετικοί και παράδοξοι είναι οι άνθρωποι με αναπηρίες, αν συγκριθούν με τα πρότυπα»;

Η συνουσία πέους-κόλπου είναι η μοναδική μορφή σεξουαλικής έκφρασης των αρτιμελών; Και βέβαια όχι, υπάρχει μια μεγάλη γκάμα σεξουαλικής συμπεριφοράς στην οποία μετέχουν οι αρτιμελείς. Στην πραγματικότητα, το ίδιο ισχύει και για τους ανθρώπους με αναπηρίες. Παρόλα αυτά, τα ερωτήματα και η παραπληροφόρηση πηγάζουν από το γεγονός ότι αυτά τα ζητήματα δεν αναλύονται στα περισσότερα έντυπα γύρω από την ανθρώπινη σεξουαλικότητα.

Για να ερευνηθούν πλήρως τα θέματα που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα και την αναπηρία, πρέπει να συζητηθούν βασικά γεγονότα και πληροφορίες.

Ο ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑ: ΤΙ ΚΑΝΟΥΝ ΑΥΤΟΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΤΟ ΚΑΝΟΥΝ;

Σχετικά με τη σεξουαλικότητα, οι άνθρωποι με διαφορετικούς τύπους σεξουαλικότητας, ίσως, αντιμετωπίσουν δυσκολίες με τη σεξουαλική δραστηριότητα, περισσότερο από άλλους.

Δύο ζητήματα προκύπτουν από αυτή τη συζήτηση: η φύση και οι φυσικές ικανότητες. Η φύση της αναπηρίας αναφέρεται στη μορφή της αναπηρίας που έχει ένας άνθρωπος και περιλαμβάνει κινητικές, οπτικές και ακουστικές αδυναμίες. Ακόμη πιο περίπλοκα, οι άνθρωποι κάτω από αυτές τις περιστάσεις ποικίλλουν και μέσα στην κατηγορία τους ως προς την προσωπική τους ταυτότητα και τη φυσική τους λειτουργία.

Το δεύτερο μέρος του παράγοντα της αναπηρίας είναι οι φυσικές ικανότητες κάποιου να ασχοληθεί με συγκεκριμένες σεξουαλικές συμπεριφορές. Ανάλογα με τη φύση της αναπηρίας, υπάρχει μια μεγάλη γκάμα προσωπικής ικανότητας στην οποία μπορεί κανείς να κινηθεί πραγματικά και σωματικά.

Για παράδειγμα, συχνά θεωρείται ως δεδομένο ότι όλοι οι άνθρωποι που χρησιμοποιούν αναπηρικά αμαξίδια είναι παράλυτοι. Αν κι αυτό μπορεί να είναι αλήθεια για μερικούς, υπάρχει και ένα μεγάλο ποσοστό χρηστών αναπηρικών αμαξιδίων, οι οποίοι δεν είναι παράλυτοι. Είναι αναγκαία η συζήτηση για τους παράγοντες που επηρεάζουν συγκεκριμένες αναπηρίες, για να γίνει πλήρως κατανοητή η έκταση των ζητημάτων που μπορεί να προκύψουν σχετικά με τη σεξουαλικότητα.

Άνθρωποι με βλάβες όρασης και ακοής, ίσως, αντιμετωπίσουν προβλήματα στην επικοινωνία με τους άλλους, ένας παράγοντας που επηρεάζει την αρχική συνάντηση δύο ανθρώπων, όπως και την ανταλλαγή πληροφοριών γύρω από τις σεξουαλικές ανάγκες και επιθυμίες. Συχνά θεωρούμε δεδομένο, ότι η οπτική επαφή είναι συνήθως το πρώτο βήμα, για να επικοινωνήσεις με έναν πιθανό σεξουαλικό σύντροφο. Οι τυφλοί κι εκείνοι με μειωμένη όραση δεν έχουν στη διάθεσή τους αυτή τη δυνατότητα. Πώς τότε γίνεται η πρώτη συνάντηση για αυτούς τους ανθρώπους; Χρησιμοποιούνται άλλοι τρόποι επικοινωνίας, όπως ο προφορικός λόγος και το άγγιγμα χεριών και ώμων του άλλου προσώπου. Το να ακολουθήσει σεξουαλική δραστηριότητα, ίσως, να είναι δύσκολο, εκτός αν έχει δημιουργηθεί με την προφορική επικοινωνία μια άνετη ατμόσφαιρα.

Παρομοίως, οι άνθρωποι που είναι κωφοί ή έχουν μειωμένη ακοή, ίσως δυσκολεύονται στην αρχική επικοινωνία. Μία μεγάλη πλειοψηφία αυτών των ανθρώπων χρησιμοποιεί τη νοηματική γλώσσα ή δικά της μοναδικά μέσα επικοινωνίας. Μερικοί άνθρωποι με μειωμένη ακοή είναι πολύ ικανοί στη

χειλανάγνωση. Ωστόσο, αυτό σημαίνει ότι πρέπει να βλέπουν το πρόσωπο του συνομιλητή τους σε όλη τη διάρκεια της συζήτησης.

Πόσο επηρεάζουν τη σεξουαλική ζωή αυτών των ανθρώπων αυτοί οι τρόποι επικοινωνίας;

Πρώτα από όλα, η νοηματική δεν είναι γλώσσα γνωστή στην πλειονότητα των ακουόντων. Συνήθως, αν ένας ακούων έχει ένα φίλο, συγγενή, ή εραστή με μειωμένη ακοή, τότε αυτός/ή μπορεί να ξέρει τη νοηματική γλώσσα. Έτσι, τι πιθανότητες υπάρχουν να συναντήσεις έναν από αυτούς τους ανθρώπους σε μια κοινωνική εκδήλωση; Φυσικά, δεν υπάρχει μια σταθερή απάντηση.

Εξαιτίας των εμποδίων στην επικοινωνία, οι αρχικές συναντήσεις με ακούοντες μπορεί να είναι δύσκολες ή, ίσως, και αδύνατες. Το να βγεις ραντεβού ή να έχεις σεξουαλική δραστηριότητα με άλλους που ίσως έχουν μειωμένη ακοή ή κωφότητα μπορεί, κάποιες φορές, να φαίνεται πιο ελκυστικό στηριζόμενο στην ικανότητα του να έχεις μια προσωπική συζήτηση.

Παρόλα αυτά, αν ένας κωφός άνθρωπος επιλέξει να βγει ραντεβού με έναν ακούοντα που δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική γλώσσα, τότε θα ήταν καλό να είναι παρών ένας διερμηνέας της νοηματικής.

Φαντάσου να προσπαθείς να έχεις μια παθιασμένη σεξουαλική συζήτηση δια μέσου τρίτου! Τότε, οι ιδιαίτερες στιγμές που μπορεί να υπάρξουν θυσιάζονται μπροστά σε αυτή τη διαδικασία και σαν αποτέλεσμα η σεξουαλική επικοινωνία θα εμποδιστεί. Τίποτα από αυτά βέβαια δεν αποκλείει τη δυνατότητα σε μια πιθανή σεξουαλική σχέση κι οι δύο σύντροφοι να μάθουν να χρησιμοποιούν τη νοηματική γλώσσα, γεγονός που συμβαίνει συχνά.

Οι άνθρωποι με κινητικά προβλήματα έχουν, επίσης, μια ποικιλία στην ομάδα τους. Μερικοί χρησιμοποιούν βακτηρίες ή περπατούρες για να κινηθούν, εξαιτίας προβλημάτων των μυών και των συνδέσμων ή των οστών, ενώ άλλοι χρησιμοποιούν προσθετικά, εξαιτίας ακρωτηριασμένων μελών ή επειδή γεννήθηκαν χωρίς χέρι ή πόδι. Οι άνθρωποι που κινούνται με αναπηρικό αμαξίδιο μπορεί να έχουν παράλυση, λόγω κάκωσης νωτιαίου μυελού ή ακρωτηριασμένα μέλη.

Σε γενικές γραμμές, εκείνοι που χρησιμοποιούν αναπηρικό αμαξίδιο είναι πιο ευκίνητοι.

Όσοι δεν έχουν απώλεια αισθητικότητας αντιμετωπίζουν, κυρίως, το ζήτημα της άνετης στάσης του σώματος, ώστε να μετέχουν στη σεξουαλική δραστηριότητα. Ανάλογα με τη βαρύτητα της αναπηρίας του συντρόφου του αναπήρου, οι σωματικοί περιορισμοί μπορούν η δεν μπορούν να είναι πρόβλημα. Έτσι, όταν κάποιος χωρίς κινητικό πρόβλημα έχει σεξουαλική σχέση με κάποιον που έχει κινητικό πρόβλημα, τότε αυτός/αυτή μπορεί να μετακινηθεί ο ίδιος ή να μετακινήσει το σώμα του συντρόφου του, ώστε να βρεθεί μια αμοιβαία άνετη θέση για ποικίλες δραστηριότητες. Ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για φίλημα, άγγιγμα, στοματικό έρωτα, συνουσία πέους-κόλπου ή πρωκτική επαφή, οι σύντροφοι μπορούν να διαπραγματευτούν τις πιο άνετες στάσεις που έχουν στη διάθεσή τους.

Για ανθρώπους με πλήρη ή ολική παράλυση, μια ελαφρά διαφορετική διαδικασία μπορεί να υπάρξει κατά τη διάρκεια της σεξουαλικής δραστηριότητας. Συνήθως, τέτοιες περιπτώσεις έχουμε μετά από εγκεφαλικό επεισόδιο ή κάκωση νωτιαίου μυελού.

Τότε, υπάρχει μια μεγάλη διαφοροποίηση στους τρόπους με τους οποίους αυτοί οι άνθρωποι εκφράζονται σεξουαλικά.

Συχνά, πρέπει να μάθουν πώς να είναι σεξουαλικοί με το να ξαναεξοικειωθούν με το σώμα τους. Αυτό επιτυγχάνεται με το να αγγίζονται μόνοι τους, ώστε να

ανακαλύψουν το τι τους κάνει να νιώθουν όμορφα.

Μερικοί άνθρωποι με κάκωση του νωτιαίου μυελού, ανάλογα με το σημείο της κάκωσης, μπορεί να χάσουν τη δυνατότητα να βιώσουν ένα φυσιολογικό οργανισμό. Αυτό γεννά μια σειρά ζητημάτων που οφείλονται στο γεγονός ότι η κοινωνία, ιστορικά, έχει θεωρήσει ότι το σεξ εστιάζεται στα γεννητικά όργανα και την εκσπερμάτιση.

Οι άνθρωποι με κάκωση του νωτιαίου μυελού, συχνά, μιλούν για το πόσο δύσκολο είναι να χάνεις την ικανότητα του να έχεις τη σεξουαλική ανακούφιση του φυσιολογικού οργανισμού.

Λένε, ότι μόλις έγιναν πιο οικείοι με τα σώματά τους, άρχισαν να παρατηρούν αύξηση της διέγερσης, όταν άλλες περιοχές του σώματός τους ερεθίζονται.

Ανεξάρτητα από το αν αυτό είναι ο λαιμός, τα αυτιά, τα χέρια, οι θηλές ή οποιαδήποτε περιοχή που μπορείς να ερεθίσεις χαϊδεύοντας, οι άνθρωποι με ποικίλους τύπους παράλυσης αναφέρουν ότι αισθάνονται σεξουαλικά ερεθισμένοι, ακόμη και αν δεν φθάνουν σε «φυσιολογικό» οργανισμό.

Μερικοί άνθρωποι με παράλυση λένε ακόμα ότι τα σεξουαλικά τους συναισθήματα έχουν μεταφερθεί «μέσα στο κεφάλι τους» και ότι πετυχαίνουν «εγκεφαλικούς οργανισμούς» στη θέση των φυσιολογικών οργανισμών.

Ίσως η επικοινωνία να έχει φανεί περισσότερο δύσκολη για όσους έχουν προβλήματα όρασης και ακοής κι όμως, οι άνθρωποι με κινητικές αναπηρίες αντιμετωπίζουν κι εκείνοι τέτοια ζητήματα.

Η ικανότητα του να διαπραγματευτείς σεξουαλικές επιθυμίες και άνετες στάσεις, μπορεί να είναι αρκετά δύσκολη.

Αν και είναι καλύτερα να συζητάς τα θέματα που σχετίζονται με την αναπηρία και το σεξ προτού μετάσχεις σε μια δραστηριότητα, οι περιστάσεις της ζωής δεν σου επιτρέπουν να γίνεται πάντα έτσι. Γι' αυτό, πολλές φορές οι άνθρωποι με αναπηρίες εξασκούνται εκ των προτέρων για το τι θα πουν σε μια δοθείσα περίπτωση. Αυτό τους προκαλεί λιγότερο άγχος για να εμπλακούν σε σεξουαλική δραστηριότητα, όταν έρθει η στιγμή.

Οι σύντροφοι ανθρώπων με αναπηρίες, μερικές φορές, αισθάνονται ότι είναι προσβλητικό το να κάνουν ερωτήσεις για ενδεχόμενη σεξουαλική πράξη.

Παρόλα αυτά, αν έχει αναπτυχθεί ένα επίπεδο εμπιστοσύνης και επικοινωνίας, οι ερωτήσεις αυτής της φύσης είναι καλοδεχόμενες από τους ανθρώπους με αναπηρίες, γιατί δημιουργούν ένα πεδίο για να συζητηθούν αυτά τα θέματα.

Ο ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ: ΠΟΙΑ ΦΥΣΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΤΟΥΝ

Οι άνθρωποι με αναπηρίες έρχονται, καθημερινά, αντιμέτωποι με αρχιτεκτονικά εμπόδια που τους απαγορεύουν την πρόσβαση σε διάφορα μέρη.

Για να φύγουν οι άνθρωποι με αναπηρίες από το σπίτι τους και να βγουν στον «πραγματικό κόσμο», χρειάζεται πολύς σχεδιασμός και προγραμματισμός.

Πραγματικά, ένα βασικό εμπόδιο που αντιμετωπίζουν είναι η δυνατότητα του να κινηθούν στον κοινωνικό κόσμο, για να συναντήσουν ενδεχόμενους φίλους ή σεξουαλικούς συντρόφους. Τα εμπόδια αφορούν στη μεταφορά, στην επικοινωνία και στο οικονομικό θέμα.

Εξαιτίας αυτών των παραγόντων, έχουν μάλλον περιορισμένη εμπειρία στο συντροφικό και σεξουαλικό τομέα της ζωής, γεγονός που αυξάνει την ανησυχία τους σε αυτές τις συγκεκριμένες καταστάσεις.

Για παράδειγμα, ας δούμε τις πιθανές δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο Μπομπ, ένας

τυφλός άνθρωπος, που έχει ραντεβού για δείπνο σε ένα εστιατόριο. Πρώτα από όλα, θα πρέπει να κανονίσει το θέμα της μεταφοράς του, ειδικά αν το πρόσωπο που θα συναντήσει είναι κι εκείνο τυφλό ή έχει μειωμένη όραση και δεν μπορεί να οδηγήσει. Αυτό περιλαμβάνει και το ότι θα πρέπει να ξέρει πόσο κοστίζει το ταξί ή το λεωφορείο. Θα πρέπει να έχει κάνει από πριν τη διαδρομή του λεωφορείου και να έχει υπολογίσει το πόσο χρόνο θα του πάρει. Επιπλέον, θα πρέπει να γνωρίζει τη διαδρομή για την είσοδο του εστιατορίου, έτσι ώστε να σχεδιάσει το πώς θα πάει εκεί, αφού φθάσει στο συγκεκριμένο μέρος. Πριν κανονίσει σε οποιοδήποτε συγκεκριμένο εστιατόριο, θα πρέπει να ξέρει αν υπάρχει το μενού σε σύστημα Μπράιγ (ανάγλυφο σύστημα για τυφλούς). Αν όχι, τότε θα πρέπει να εξαρτάται από κάποιον άλλο που θα του διαβάσει το πλήρες μενού, γεγονός όχι και τόσο ευχάριστο. Σαφώς, αυτή δεν θα είναι μια αυθόρμητη βραδιά, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν θα εξελιχθεί σε ένα θεαματικά ρομαντικό και σεξουαλικά προκλητικό ραντεβού. Αλλά διαφέρει από τα συνηθισμένα.

Δυσκολίες επικοινωνίας υπάρχουν, επίσης, σε συναντήσεις ανθρώπων με προβλήματα ακοής. Ας φανταστούμε τη Σίντυ, η οποία είναι κωφή και χρησιμοποιεί τη νοηματική για να επικοινωνήσει, και θέλει να βγει έξω για φαγητό και σινεμά με κάποιον ακούοντα που είναι καινούργιος φίλος της και ξέρει, κάπως, τη νοηματική. Η Σίντυ αντιλαμβάνεται, ότι πηγαίνοντας στο εστιατόριο θα πρέπει ή να δείξει στο μενού αυτό που θέλει να παραγγείλει ή να αφήσει το σύντροφό της να παραγγείλει γι' αυτήν. Η αυτονομία, λοιπόν, χάνεται όταν συμβαίνει αυτό. Μετά από τις δυσκολίες στην επικοινωνία με το σύντροφό της (που δεν ξέρει καλά τη νοηματική), κατά τη διάρκεια του γεύματος, ξέρει ότι δεν μπορεί να πάει σε οποιοδήποτε σινεμά, αν δεν είναι βέβαιη ότι θα έχει υπότιτλους για κωφούς, θέμα που έχει ήδη συζητήσει μαζί του. Τι κάνει τώρα; Υπάρχουν δύο λύσεις. Αν και στους δύο αρέσουν οι ξένες ταινίες, τότε ένα έργο με απλούς υπότιτλους θα ήταν η λύση. Αλλιώς, θα μπορούσαν να πάνε σπίτι της και να παρακολουθήσουν μια βιντεοταινία που η ίδια θα ξέρει ότι έχει ειδικούς υπότιτλους, πιθανώς μια επιλογή όχι και τόσο ενδιαφέρουσα, αλλά εφαρμόσιμη.

Τώρα ας φανταστούμε την Γκλόρια, που χρησιμοποιεί χειροκίνητο αναπηρικό αμαξίδιο, και θέλει να πάει να ακούσει μουσική και μετά να δειπνήσει με το σύντροφό της. Καταρχάς, θα πρέπει να έχει κλείσει ειδική θέση για αναπηρικό αμαξίδιο στο θέατρο και να έχει ρωτήσει αν οι τουαλέτες είναι προσπελάσιμες, έτσι ώστε να ξέρει αν μπορεί ή όχι να πάει σε αυτό το χώρο του κτιρίου. Ύστερα, θα πρέπει να γίνει η μεταφορά της κι εφόσον δεν έχει τα χρήματα για ένα τροποποιημένο βαν με ράμπα, εξαρτάται από άλλους για τη μετακίνησή της. Δυστυχώς, ο σύντροφός της έχει ένα μικρό σπορ αυτοκίνητο κι είναι δύσκολο, αλλά όχι αδύνατο, να πάρει την Γκλόρια και το αμαξίδιό της. Αφού μεταφερθεί στο αυτοκίνητο, λίγο δύσκολα, ο σύντροφός της αποσυναρμολογεί το αμαξίδιο και το βάζει στο πίσω κάθισμα του αυτοκινήτου. Ευτυχώς που η Γκλόρια δεν χρησιμοποιεί ηλεκτροκίνητο αμαξίδιο, γιατί δεν θα μπορούσαν να το λύσουν και να το βάλουν σε ένα αυτοκίνητο κανονικού μεγέθους. Όταν φθάσουν στο θέατρο, πρέπει να υπάρχει ειδικός χώρος για πάρκινγκ αναπήρων, εφόσον σε οποιοδήποτε άλλο, ίσως, μετά να έβρισκαν σκαλιά. Προτού διαλέξει ένα εστιατόριο, θα πρέπει να έχει μάθει για τη θέση παρκαρίσματος και την προσβασιμότητα του χώρου και της τουαλέτας. Ίσως είναι εξουθενωτικό για τους ανθρώπους χωρίς αναπηρίες να σκεφθούν και μόνο το σχεδιασμό που χρειάζεται η ζωή των ανθρώπων με αναπηρίες.

Βλέποντας τα παραπάνω, ίσως φαίνεται ότι ο αυθορμητισμός λείπει τελείως από τις ρομαντικές ζωές των ανθρώπων με αναπηρίες.

Πάντως, δεν είναι αλήθεια. Αυτό που είναι αλήθεια, είναι ότι ο αυθορμητισμός είναι διαφορετικός.

Που σημαίνει, ότι πολλοί άνθρωποι με αναπηρίες σχεδιάζουν τον αυθορμητισμό τους. Για παράδειγμα, ο Μπομπ θα μπορούσε να είχε κανονίσει να έχει ένα φίλο του με στολή σωφέρ που θα τον πήγαινε με τη σύντροφό του στο συγκεκριμένο εστιατόριο. Η Σίντυ θα μπορούσε, ήδη, να έχει βρει ένα σέξι, ξενόγλωσσο φίλο και να ξέρει πού βρίσκεται ο κινηματογράφος πριν από το ραντεβού της. Κι η Γκλόρια θα μπορούσε να είχε σχεδιάσει να μη φορέσει εσώρουχο κάτω από το φόρεμά της, έτσι ώστε όταν ο σύντροφός της θα τη σήκωνε, δεν θα είχε μόνο μια ευχάριστη έκπληξη, αλλά θα υπήρχε κι ένα διάλειμμα στη μονότονη ρουτίνα.

Τα παραπάνω είναι μόνο κάποιες ιδέες για τους τρόπους με τους οποίους αυτοί οι άνθρωποι ζουν τις ρομαντικές ζωές τους και τα πρωτότυπα μέσα που χρησιμοποιούν για να νοστιμίσουν τη ζωή τους.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ: ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΤΑΙ Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ.

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η κοινωνία ορίζει προδιαγραφές για την ελκυστικότητα, δεν είναι άξιο απορίας ότι οι άνθρωποι με αναπηρίες συχνά μπερδεύονται για το που και αν ταιριάζουν στην κατηγορία των σεξουαλικά ελκυστικών.

Οι άνθρωποι βομβαρδίζονται με μηνύματα από τα ΜΜΕ σε σχέση με το ιδανικό του ανδρισμού και της θηλυκότητας. Σπάνια, έως καθόλου, αυτές οι εικόνες περιλαμβάνουν ανθρώπους με αναπηρίες. Έτσι, εκείνοι ίσως δυσκολευτούν στο να δημιουργήσουν όχι μόνο τη ταυτότητα του φύλου τους, αλλά και τη σεξουαλική αίσθηση για τον εαυτό τους.

Για παράδειγμα, οι γυναίκες που κινούνται με αναπηρικό αμαξίδιο, ίσως, αισθάνονται ότι δεν είναι σέξι, γιατί δεν περπατούν λικνίζοντας τους γοφούς τους. Επειδή χρησιμοποιούν αμαξίδιο για να μετακινηθούν, αντί για τα δυο τους πόδια, δεν μπορούν να ενταχθούν σε αυτά τα στάνταρ.

Παρόμοια, κάποια ρούχα είναι πιο «φιλικά για τους ανθρώπους με αναπηρίες» από ότι κάποια άλλα. Έτσι, όσοι έχουν περιορισμένη κινητικότητα, προτιμούν τα φαρδιά ρούχα από ότι τα στενά τζηνς και τα ψηλοτάκουνα παπούτσια.

Κατά συνέπεια, οι άνθρωποι με αναπηρίες αποπνέουν τη δική τους σεξουαλικότητα ανακαλύπτοντας μέρος του εαυτού τους που αυτοί και οι σύντροφοί τους ορίζουν ως θηλυκότητα/αρρενωπότητα και σέξι.

Ένας επιπλέον παράγοντας που επηρεάζει την κοινωνική ταυτότητα του ανθρώπου με αναπηρία είναι η ηλικία εμφάνισης της κατάστασης της αναπηρίας.

Οι άνθρωποι που μεγαλώνουν με μια αναπηρία, ίσως, έχουν τελείως διαφορετικά συναισθήματα και «πιστεύω» για την αναπηρία τους, από ότι εκείνοι που την απέκτησαν στη ζωή τους αργότερα. Συγκεκριμένα, οι άνθρωποι με αναπηρίες, που η κατάσταση τους ξεκίνησε σε μικρή ηλικία, ίσως μεγάλωσαν νιώθοντας μη-σεξουαλικοί, λόγω της απουσίας ενθάρρυνσης για φλερτ, όταν ήταν παιδιά, σε συνδυασμό με τη γενικότερη έλλειψη σεξουαλικής αποδοχής από τους άλλους.

Στις νεαρές ηλικίες, τα αρτιμελή παιδιά ετοιμάζονται από τους γονείς και τους άλλους ενήλικες ως μικροί ενήλικες. Για παράδειγμα, στην παιδική ηλικία, τα φιλιό και οι αγκαλιές μεταξύ παιδιών της ίδιας ηλικίας ενθαρρύνονται και χαρακτηρίζονται ως φλερτ.

Οι ενήλικες, όμως, τείνουν να ενθαρρύνουν λιγότερο τα παιδικά φλερτ στα παιδιά με

αναπηρίες, κυρίως από την ανάγκη τους να τα προστατεύσουν από τις αρνητικές ανταποκρίσεις και κοροϊδίες των συνομηλίκων τους.

Τα παιδιά με αναπηρίες, ίσως, έχουν κάποιον να τα φροντίζει ή διερμηνέα ή βακτηρίες κ.λ.π., που, ίσως, συντελούν σε περιορισμένες δραστηριότητες με τους συνομήλικούς τους, εξαιτίας της κατάστασης της υγείας τους ή την κοινωνική απομόνωση.

Επιπλέον, ενώ η εξάρτηση από κάποιον βοηθό είναι τρόπος ζωής για πολλούς ανθρώπους με αναπηρίες, παρόλα αυτά εμφανίζονται προβλήματα λόγω έλλειψης απομόνωσης.

Εφόσον τα παιδιά με αναπηρία παίρνουν διαφορετική κοινωνική ενθάρρυνση όσον αφορά στη σεξουαλικότητά τους, όταν ενηλικιωθούν, δεν έχουν σαφή αίσθηση της σεξουαλικότητάς τους. Επομένως, ενώ ως ενήλικες με αναπηρίες κατευθύνονται προς σεξουαλικές σχέσεις, ίσως εμφανιστεί μεγάλη σύγχυση.

Αυτές οι πηγές αγωνίας πολλές φορές βοηθούνται από την ανταλλαγή συναισθημάτων, σκέψεων και ιστοριών ζωής με άλλους ανθρώπους με αναπηρίες. Δεν είναι μόνο η αίσθηση του «δεν είμαι μόνος» που απορρέει από αυτό τον τρόπο, αλλά και η ανταλλαγή θριαμβικών ή και απογοητευτικών σεξουαλικών σχέσεων που ανταλλάσσονται μεταξύ των ατόμων.

Με την απόκτηση μιας αναπηρίας αργότερα στη ζωή, αρχίζει συνήθως και μια μακροχρόνια διαδικασία προσαρμογής σε έναν καινούργιο τρόπο ζωής.

Οι αρτιμελείς που απέκτησαν αργότερα κάποια αναπηρία έχουν ζήσει μια ζωή γνωρίζοντας τους εαυτούς τους σεξουαλικά με ένα συγκεκριμένο τρόπο και μέσα σε μια σύντομη περίοδο πρέπει να αλλάξουν τη σεξουαλική τους ταυτότητα.

Ένας άνθρωπος σε αυτή την κατάσταση, συχνά, αγωνίζεται για το αν θα ταιριάζει στο καινούργιο του σώμα και το πως θα είναι διαφορετική η σεξουαλική του έκφραση.

Έτσι, οι άνθρωποι που αποκτούν μια αναπηρία αργότερα στη ζωή τους δεν είναι μόνο αντιμέτωποι με τις φυσικές προσαρμογές σε ένα καινούργιο σώμα, αλλά και με τον επαναπροσδιορισμό της σεξουαλικής εικόνας του εαυτού τους. Ίσως είναι ότι ένας άνθρωπος που απέκτησε μια αναπηρία ως ενήλικος, παλεύει, πιθανόν, για να διατηρήσει τη σεξουαλική της/του αίσθηση που είχε για τον εαυτό του ως αρτιμελής, αντίθετα με τα κοινωνικά πιστεύω που υπαγορεύουν διαφορετικά.

Αυτό δουλεύει σε μερικούς ανθρώπους, αλλά άλλοι νιώθουν ότι παλεύουν για να συνδυάσουν τον παλιό με το νέο τρόπο ύπαρξης. Δεν υπάρχει καθορισμένο χρονικό διάστημα που χρειάζεται για τη συγκεκριμένη μεταβολή και πολλοί εκφράζουν ότι ο αγώνας ο σχετικός με την ταυτότητά τους διαρκεί μια ολόκληρη ζωή.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι άνθρωποι που έχουν διάφορες μορφές αναπηρίας διατηρούν τις σεξουαλικές τους ταυτότητες και εκφράζουν τη σεξουαλικότητά τους, συχνά, με ένα τρόπο διαφορετικό από των αρτιμελών.

Ιστορικά, οι ανάπηροι έχουν θεωρηθεί από ακαδημαϊκούς και την κοινωνία σε γενικές γραμμές ως μη-σεξουαλικοί, γεγονός που οφείλεται στις εμφανείς φυσικές διαφορές και στις πιθανές διαφορές λειτουργικότητας. Αυτά τα πιστεύω έχουν καλλιεργηθεί από τους κοινωνικούς ορισμούς για το σεξουαλικά επιθυμητό και γοητευτικό, που δεν περιλαμβάνουν τους ανθρώπους με αναπηρίες.

Ανάλογα με τη φυσική αναπηρία, επηρεάζεται και η σεξουαλική λειτουργία σε ποικίλους βαθμούς.

Οι άνθρωποι με αναπηρίες συνήθως ερευνούν τις σεξουαλικές τους ικανότητες και

επιθυμίες μέσα από δοκιμές και μαθαίνοντας από τα λάθη τους με τους εαυτούς τους ή με το σύντροφό τους.

Επειδή δεν υπάρχει κοινωνική υποστήριξη, φαίνεται σαν η κοινωνία των ανθρώπων με αναπηρίες να παράγει σεξουαλική αυτοεκτίμηση και να αναπτύσσει μια σεξουαλική ταυτότητα μέσα από την εμπειρία και την υποστήριξη των υπόλοιπων στην κοινότητα.

Γενικά, υπάρχει η ελπίδα ότι μέσα από την αυξανόμενη ευαισθητοποίηση γύρω από την αναπηρία, οι άνθρωποι με αναπηρίες θα βρουν στο μέλλον μια πιο ανοιχτή κοινωνική αντίληψη αναφορικά με τη σεξουαλικότητα.

Η Linda R.Mona, M.A. είναι μία ειδικός αναγνωρισμένη στη χώρα της, και διάσημη υπερασπιστής της αναπηρίας. Έχει κάνει πολλές δημοσιεύσεις για θέματα σεξουαλικότητας και αναπηρίας και, συχνά, κάνει ομάδες για αυτά τα πολύ σημαντικά θέματα. Ολοκληρώνει το Ph.D. στην κλινική ψυχολογία στο Georgia State University.